

2014

BILTEN 7

PSSS UŽICE

Jul 2014.

31.07.2014

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Rezultati makroogleda strnih žita u vegetaciji 2013 – 2014

- **dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo**

Tema: Razmnožavanje kupine

- **dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo**

Tema: Zaštita maline posle završene berbe

- **dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema: Osnovni pojmovi javnih skladišta

- **dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema : Šta je potrebno znati da bi se zaštitilo zdravlje i dobrobit životinja nakon poplava

- **dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo**

Tema: Radovi na zasadima malina po završenoj berbi

- **dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo**

Tema: Obroci za ishranu ovnova

- **dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac iz oblasti stočarstva**

Tema: Nerodnost voćaka

- **dipl.ing. Snežana Janjić**

Tema: Vreme sadnje, priprema živića za sadnju i tehnika sadnje jagode

- **Dipl.ing. Ana Prokić**

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Rezidba i zaštita u zasadu maline posle završene berbe

- **dipl.ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik**

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

- Dipl.ing, Miroslav Milivojević- direktor i stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Ana Prokić, savetodavac za voćarstvo

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

- predavanja
- održavanje radionica
- davanje saveta u Službi
- davanje saveta telefonom
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura
- postavljanje demonstracionih ogleda
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi
- ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266

e- mail: pssuzice@sbb.rs

Rezultati makroogleda strnih žita u vegetaciji 2013 – 2014

Testiranje novih sorata strnih žita služba izvodi svake godine na oglednom polju Poljoprivredne škole u Požezi. Ove godine analizirano je 26 sorata strnih žita i to:

TABELARNI PRIKAZ

R.BROJ	SORTA	VRSTA STRNOG ŽITA	PRINOS KG/HA SA 14% VLAGE
1	RADOJKA	PŠENICA	6.520
2	NS – 40 – S	PŠENICA	7.450
3	EMINA	PŠENICA	8.750
4	DIKA	PŠENICA	8.140
5	FUTURA	PŠENICA	9.320
6	RAPSODIJA	PŠENICA	10.262
7	DESETKA	PŠENICA	5.600
8	SIMONIDA	PŠENICA	10.115
9	TAVIATA	PŠENICA	7.760
10	EVROPA 90	PŠENICA	9.200
11	POBEDA	PŠENICA	6.980
12	ILINA	PŠENICA	8.860
13	ENIGMA	PŠENICA	9.120
14	RENEŠANSA	PŠENICA	9.140
15	ZVEZDANA	PŠENICA	5.680
16	PLANETA	PŠENICA	9.600
17	KRUNA	PŠENICA	6.860
18	RUDNIK	JEČAM	4.600
19	REKORD	JEČAM	8.000
20	NS 565	JEČAM	7.500
21	NONIJUS	JEČAM	6.470
22	PINON	JEČAM	7.210
23	ODISEJ	TRITIKALE	8.760
24	TRIJUMF	TRITIKALE	7.730
25	JADAR	OVAS	3.950
26	VRANAC	OVAS	5.750

Sorta kao biološki i agronomski entitet jedan je od presudnih faktora na kvalitativnom i kvantitativnom nivou proizvodnje. Naime, prinost i kvalitet zrna strnih žita koje dobijamo u proizvodnji u velikoj meri zavisi od toga koju smo sortu sejali .

Cilj ovog ogleda je sagledavanje rezultata u prinosu i kvalitetu koje ostvaruju dominantne sorte, zatim sorte koje su u ekspanziji širenja i sorte koje predstavljaju perspektivu buduće proizvodnje.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Razmnožavanje kupine

Kupina je vrlo značajna voćna vrsta pa je poželjno da proizvođači znaju kako mogu svoju postojeću proizvodnju proširiti. Takođe je važno napomenuti, da prilikom podizanja većih voćnih zasada treba se sadnicama obezbediti od proverenih rasadnika koji poseduju zdrav i sortan sadni materijal praćen potrebnom dokumentacijom.

Razmnožavanje izdancima je masovan i najsigurniji način razmnožavanja kupine. Ožiljeni izdanci se dobijaju iz korenovih adventivnih pupoljaka. Stari su jednu godinu i u potpunosti verno prenose osobine sorte. Izdanci mogu da se proizvode u rodnim zasadima kupine ili u kupinjacima koji su namenjeni za proizvodnju izdanaka. Pošto se kupina može razmnožiti i iz semena iz tog razloga nije poželjno izdanke uzimati iz rodnih zasada što se može povezati sa pojavom „izrođavanja“ kupine. Najbolji izdanci kupine za sadnju se dobijaju iz posebnih matičnjaka kupine koji su podignuti od sortnog i zdravog sadnog materijala. U kupinjacima koji služe za proizvodnju sadnica u proleće se rodni izdanci (lastari) sasecaju do zemlje da ne bi donosili rod, a samim tim sprečilo izrođavanje sorte. U takvim zasadima u jesen ili rano u proleće vade se svi izdanci. Stari izdanci se odbacuju, a mladi se klasiraju, trape ili se sade na stalno mesto. Zaostali delovi korena u zemljištu sledeće godine daju novu generaciju izdanaka koja može biti sadnica.

Razmnožavanje korenovim reznicama Na ovaj način se lako razmnožavaju sve kupine, uspravne i puzeće. U proleće se izvade korenove žile koje se izdele i orežu na reznice dužine 5 do 8 cm. Na sebi treba da imaju 1-2 pupoljka. Ovako orezane reznice polažu se u dobro pripremljenu zemlju na dubini 5-10 cm. Iz ovih korenovih reznica razvije se izdanci koji mogu poslužiti za zasnivanje zasada.

Razmnožavanje ukorenjivanjem vrhova letorasta (strmoglavno ožiljavanje) Najčešće se razmnožavaju puzeće kupine i kupine bez bodlji. Veoma važna osobina kupina je da pri kraju leta vrhovi letorasta u dodiru sa zemljom formiraju koren. Ovaj način razmnožavanja odvija se i u prirodi. Zato se ovaj način može iskoristiti i u rasadničarskoj proizvodnji. U medjuredu zasada izvrši se usitnjavanje zemlje (frezerovanje). Mladi letorasti se poviju i vrhovi zatrpaju u zemlju dubine 8-10 cm. Na proleće se vrši odsecanje od matične biljke na dužini 30-40 cm. Vade se sa formiranim korenom i sade u novom zasadu. Da bi se podigao dobar zasad sadnice treba da budu klasirane a najbolje su one sadnice od letorasta prečnika 10mm. sa dusta sitnih žilica.

Osim ovih načina kupina se može razmnožavati **položenicama, reznicama pupoljaka**, a u laboratoriji se razmnožava i tzv. **kulturom tkiva** pomoću meristema.

Andrija Radulović, dipl.ing.

Zaštita maline posle završene berbe

Zaštita i nega maline se ne završava berbom maline. Da bi zdravstveno stanje malinjaka bilo zadovoljavajuće u narednoj godini, potrebno je nastaviti sa primenom nepesticidnih mera i hemijskih mera zaštite do kraja vegetacije.

Uklanjanje starih izdanaka je mera koja se koristi da bi se oslobodio prostor, omogućilo prozračivanje i više svetlosti za bolji razvoj mladih izdanaka. Na taj način se smanjuje mogućnost prelaska bolesti i štetočina sa starih na mlade izdanke. Stare izdanke treba odseći do osnove, izneti i spaliti.

Takođe **mlade izdanke treba prorediti** (10 izdanaka po 1 m dužnom) i izabrati one koji su dobrog zdravstvenog stanja i optimalnog porasta.

Posle navedenih postupaka izvršiti **privremeno vezivanje maline**. Veoma važna mera da se spreči poleganje izdanaka maline u korove u međuredu. Takođe se olakšava održavanje međureda, bilo košenjem, obradom zemljišta ili hemijskim suzbijanjem. Sa stanovišta sprečavanja bolesti važno je da pri ovom postupku *mlade izdanke ne vezivati u snopove*.

Hemijska zaštita se obavlja da bi sprečili ili zaustavili prouzrokovače bolesti ili štetno delovanje insekata i grinja na ovogodišnje izdanke. Vreme tretiranja u velikoj meri određuje uspešnost zaštite malinjaka.

Od bolesti u ovom periodu najznačajniji su prouzrokovači sušenja maline (Didymella aplanata, Leptoshaeria sp.), a vidljivi znaci bolesti su V pega na listu i još bitnije tamne pege po izdancima. Pupaljci zahvaćeni ovim pegama su zaraženi i kao takvi podložniji izmrzavanju od zdravih, a u proleće iz njih ne kreće rodna grančica.

Od štetočina značajno je suzbijanje insekata koji se ubušuju u izdanak (malinina muva galica, malinina mušica, malinin staklokrilac ..). Ako se ne spreči njihovo ubušivanje, kasnija zaštita ne daje rezultate. Zaražene sadnice se suše naredne godine i u znatnom procentu smanju prinos.

Prvi tretman treba obaviti što pre nakon završene berbe maline. Sprečavanje bolesti je najuspešnije ako se primeni pre pojave simptoma, takođe i suzbijanje štetočina je najefikasnije pri manjoj brojnosti.

Za zaštitu od bolesti preporučujemo fungicide: Quadris 0,075%, Akord 0,075%, Captan 0,25 %, Mankogal 0,25 %...

Za zaštitu od štetnih insekata preporučujemo insekticide: Talstar 0,06%, Nurell D 0,10%, Actara 0,02 %, Mospilan 0,025%.

Za zaštitu od štetnih grinja preporučujemo akaricide: Demitan 0,06 %, Ortus 0,1 %, Sanmite 0,06%.....

Drugi tretman obaviti početkom septembra kombinacijom bakarnih preparata i insekticida .

Od bakarnih preparata se mogu koristiti: Cuproxat 0,35 %, Funguran 0,4%, Cuprablau Z 0,4%, Bakar oksid hlorid 0,50 %, Cuprozin 0,35%.

Od insekticida: Talstar 0,06 %, Cipkord 0,05 %...

Treći tretman obaviti samo bakarnim sredstvima u oktobru mesecu. Doze bakarnih sredstava mogu se povećati za 30% od doza preporučenih u vegetaciji.

Zorica Lazić, dipl.ing.

Osnovni pojmovi javnih skladišta

Poljoprivreda je delatnost sa brojnim specifičnostima - spor obrt kapitala, slabo je profitabilna i teško dolazi do obrtnih sredstava.

Jedan od oblika obezbeđivanja poljoprivrednim proizvođačima, pre svega, obrtnih sredstava za započinjanje delatnosti, jeste razvijen sistem javnih skladišta i vrednosnih papira.

Razvojem finansijskog tržišta, putem vrednosnih papira omogućava se lakše kratkoročno finansiranje poljoprivredne proizvodnje, takođe pod povoljnijim uslovima, od klasičnih bankarskih kredita.

Zakonom se propisuje mogućnost da javno skladište, koje ima dozvolu za ovu vrstu poslova, izdaje robni zapis, u propisanom obliku, vlasniku poljoprivrednih proizvoda koje smešta u to skladište.

Ovaj zapis vlasnik robe i samog zapisa može da, kao vrednosni papir (ima robno pokriće u smeštenoj robi) koristi bilo kao zalogu za dobijanje kredita kod finansijske institucije, bilo da ga pod njemu prihvatljivim uslovima proda.

Vrednosni papir predstavlja garanciju da takva roba zaista postoji, što garantuje i samo skladište putem Kompenzacionog fonda iz koga može da usledi eventualno obeštećenje

Rešenjima iz ovog zakona unapređuje se tržište poljoprivredno-prehrambenim proizvodima i istovremeno omogućava da proizvođači jednostavnije mogu doći do neophodnih finansijskih sredstava.

Za primenu Zakona, neophodno je izvesno vreme, dok se javna skladišta obrazuju, poljoprivredni proizvođači informišu i steknu poverenje, banke da se uvere u korisnost ovakvog načina finansiranja i slično. Edukativna aktivnost će svakako biti neophodna u dužem vremenskom periodu.

Zakonom se uređuje funkcionisanje javnih skladišta za poljoprivredne proizvode, uslove koje moraju da ispunjavaju i uslove njihovog korišćenja, odgovornost javnog skladišta, osnivanje i ulogu Kompenzacionog fonda.

Javno skladište je pravno lice koje ima dozvolu za rad za skladištenje poljoprivrednih proizvoda i upisano je u Registar javnih skladišta, koji vodi ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede .

Pod **poljoprivrednim proizvodima** se podrazumevaju žitarice, industrijsko bilje, voće i povrće u svežem ili polupreradenom stanju (ministar propisuje vrste tih proizvoda koji se mogu skladištiti u javnim skladištima), **robni zapis** je vrednosni papir koji izdaje javno skladište na osnovu ugovora o skladištenju između lica koje ostavlja robu i javnog skladišta.

On dokazuje vlasništvo nad naznačenom količinom i kvalitetom uskladištenog proizvoda i znači obavezu da na zahtev imaoca robnog zapisa izvrši predaju poljoprivrednog proizvoda.

Da bi javno skladište moglo da funkcioniše, ono od Ministarstva treba da dobije dozvolu, za koju podnosi zahtev sa propisanom dokumentacijom.

Milena Ćirić, dipl.ing.

Šta je potrebno znati da bi se zaštitilo zdravlje i dobrobit životinja nakon poplava

Postupanje sa životinjama

Spašavanje i evakuacija životinja vrši se prema uputstvu veterinarskog inspektora koji mora biti redovno i u potpunosti obavešten o svim aktivnostima.

Životinje se evakušu u objekte određene za privremeni smeštaj. Životinje moraju da budu obeležene, evidentirane i pregledane i mora im biti obezbeđena veterinarska nega i zdravstvena zaštita.

Ukoliko je životinja povređena, iscrpljena ili izgladnela, potražite pomoć veterinara.

Pratite i poštujte sva uputstva veterinara i veterinarskog inspektora. Životinje uvoditi samo u očišćene i dezinfikovane prostore.

Prvi otkos trave, deteline i dr. sa poplavljenog područja ne koristiti za ishranu stoke, ni kao seno, ni kao senažu.

Plavljena područja ne koristiti za ispašu stoke, ukoliko stoka (preživari i kopitari) nije vakcinisana protiv antraksa i klostridijalnih infekcija. Stočnu hranu skladištiti u dezinfikovanom prostoru.

Silažni kukuruz sa poplavljenih područja prilikom košnje ne seći blizu površine zemlje.

U slučaju promene zdravstvenog stanja životinja koje su ipak napasane na plavljenom području ili unosile hranu koja potiče sa plavljenog područja obavestiti nadležnu veterinarsku službu (ambulantu ili stanicu).

U slučaju pojave iznenadnih uginuća ili uginuća koje je nastupilo nakon kraćeg bolovanja obavestiti nadležnu veterinarsku službu (ambulantu ili stanicu) i nadležnog veterinarskog inspektora.

Deratizaciju i dezinfekciju vršiti po preporuci i pod nadzorom stručnih lica. Ukoliko je neophodno izvršiti promet životinja za koje je delimično ili potpuno uništena potrebna dokumentacija, pre odobravanja prometa neophodno je utvrditi poreklo životinje i njen zdravstveni status u Centralnoj bazi podataka na osnovu ušne markice.

Ukoliko životinja nije obeležena, ona predstavlja rizik po zdravlje ljudi i životinja jer ima nepoznato poreklo i zdravstveni status te se donošenjem rešenja veterinarskog inspektora bez odlaganja šalje u izolaciju-karantin. Mere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije

Sav poplavni nanos (mulj, pesak, blato i druge naplavine) unutar objekata i na površinama tretira se kao potencijalno opasan otpad.

Neophodno je sprovesti mere čišćenja i sakupljanja ovakvog otpada na odgovarajućem mestu, sanitarno pranje i, po potrebi, dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju.

Po povlačenju vode nije potrebno čekati sušenje već odmah pristupiti mehaničkom čišćenju i uklanjanju nanosa pod nadzorom veterinarske službe.

Dezinfekciju unutrašnjosti objekata i svih otvorenih površina sprovode stručna lica uz obavezno korišćenje zaštitnih sredstava.

Opremu za ishranu i napajanje posle potapanja u odgovarajućem dezinfekcionom sredstvu temeljno oprati i potom osušiti.

Transportna sredstva treba temeljno očistiti, oprati, a potom dezinfikovati. Ispred ulaza u objekte postaviti dezinfekcione barijere. Mere dezinfekcije se vrše u cilju sprečavanja ubrzanog i nekontrolisanog razmnožavanja komaraca i drugih insekata kao vektora zaraznih bolesti.

Obavezna je trijaža stočne hrane i materijala za prostirku. Poplavne vode sadrže životinjski otpad, kanalizaciju i hemikalije, pa je prilikom čišćenja neophodno uvek nositi vodootporna odeću, gumene čizme i rukavice, kao i masku za lice.

Nebojša Đurić, dipl. ing.

Radovi na zasadima malina po završenoj berbi

Izostanak primene adekvatnih mera u zasadima maline posle berbe i ulazak u zasad malina tek u proleće sledeće godine, ima za rezultat sve jači napad korova jer se stvara ogroman broj semenci korova, što ima za posledicu jače zakorovljavanje u narednoj godini.

Prevelika masa korova stvara povećanu vlažnost vazduha, smanjuje količinu vode i hraniva za porast izdanaka do kraja godine i omogućava pojavu daleko veće zaraze bolestima kako samog izdanaka, tako i pupoljka. Na taj način se smanjuje porast izdanaka, povećava se površina obolelog izdanaka kao i broj obolelih pupoljaka, što u narednoj godini rezultira smanjenjem broja rodni grančica na istoj visini izdanaka, slabiji porast rodni grančica, a pri jačoj zarazi i pojava sušenja rodni grančica u različitim fazama razvoja. Ukoliko se na ovakav način radi iz godine u godinu, onda je logično da su posledice ovakvog rada sve štetnije u malinjacima, što se održava kroz stalno smanjivanje prinosa i kvaliteta plodova.

Po završenoj berbi malina u zasadima neophodno je uraditi sledeće:

- najdalje 5-10 dana po berbi plodova orezati do zemlje obrane izdanke malina,
- posle 10 dana dok se lagano sasuše izbaciti ih iz zasada maline i obavezno zapaliti,
- mlade izdanke koji su u porastu 1-2 metra prorediti na desetak izdanaka po dužnom metru špalira, od kojih ćemo probrati i vezati za rod u proleće 4-5 a ostale ukloniti,
- ostavljene mlade izdanke podići vezivanjem pvc vezivom na oko 1 metar visine od stuba do stuba,
- posle toga obaviti zaštitu ostavljenih izdanaka bakarnim preparatima u kombinaciji sa nekim insekticidom,
- tretiranje preparatima ponoviti za 10-12 dana,
- međuredni prostor održavati u sistemu ledine do kraja vegetacije, uz obavezno košenje trave, dok se redni prostor treba okopavati i održavati bez korova do pojave prvih slana,
- ukoliko postoje uslovi za navodnjavanje po potrebi dodati određenu količinu vode da bi izdanci postigli potrebnu razvijenost, koja je preduslov za dobar rod naredne godine.

Ukoliko se u zasadima maline urade svi predloženi poslovi po završetku

berbe maline, sigurno da će se za narednu vegetaciju obezbediti dobar porast izdanaka, sa 20-25 kvalitetnih rodni grančica, zdrav izdanak i pupoljak, što je osnovni preduslov za dobijanje visokih prinosa

Nebojša Brzaković, dipl. ing.

Obroci za ishranu ovnova

Potrebe u hranjivim materijama kod ove kategorije zavisi od: TM grla I inteziteta iskorišćavanja. Sa pripremanja za sezonu parenja treba početi 6-8 nedelja pre početka sezone. Ovim pripremanjem treba posvetiti posebnu pažnju zato što ovnovi izgube u telesnoj masi tokom sezone parenja. Osnov ishrane može biti paša, seno, silaža, repa i sl. U pripremi se daju i koncentrovana hraniva. Smatra se da je ovas posebno dobro hranivo za priplodna grla.

Primer: Obrok za ovna TM 100 kg koji u periodu pripusta ima 2-3 skoka na dan: seno šumskih livada 0,5 kg, seno leguminozan 0,5 kg, šargarepa 0,5 kg, silaža trava i leguminoza 0,5 kg, zrnevlje žitarica 0,6 kg, zrnevlje leguminoza 0,2 kg, cvekla 0,5 kg, suncokretova sačma 0,2 kg, pšenične mekinje 0,1 kg i riblje brašno 0,08 kg.

Dejan Stanković ,dipl.ing.

Nerodnost voćaka

Nerodnost voćaka se ne javlja tamo gde su voćnjaci pravilno zasejani, a redovno se đubre, režu i štite od bolesti i štetočina. Redovna primena svih agrotehničkih mera u plantažnim voćnjacima društvenog sektora i zasadima kooperanata obezbeđuje stalnu i dobru rodnost svih vrsta voća. Zavisno od vremenskih prilika prinosi variraju u toku više godina od 20 do 30 odsto iznad ili ispod proseka.

Obično je nerodnost voćaka posledica grešaka u zaštiti, đubrenju, izboru vrsta i sorti, a i negovanju stabla. U mnogim slučajevima nerodnosti voćaka utvrđeno je da se radilo samo o nestrpljenju. Neiskusni voćari očekuju dobar rod u trećoj ili četvrtoj godini, a i ranije, ali moraju znati da vreme stupanja u puni rod nije jednako za sve vrste i sorte voća. Primeri: šljiva „stenlej“ daje dobar rod u četvrtoj godini, a „požegača“ tek u sedmoj ili osmoj godini, a sorta jabuke „zlatni delišes“ daje pun rod u starosti 4 – 5 godina, dok „crveni delišes“ sa 6 – 7 godina.

Kruške na podlozi dunje i jabuke na vegetativnim podlogama daju ranije rod i postižu potpunu rodnost pre nego one kalemljene na podlozi odgajenoj iz semena kulturnih ili divljih sorti jabuka i krušaka.

Još jedan od uzroka nerodnosti voćaka je duboko sađenje, tako da koren voćke dođe u nepovoljnu sredinu zdravice (ispod mekane zone), gde nema optimalnih uslova vazduha, toplote i mikrobiološke aktivnosti za razvoj. Kao posledice javljaju se spor rast voća i zakržljalost. Kako bismo to izbegli voćku saditi toliko duboko koliko je bila zasađena u rasadniku, to jest da mesto kalemljenja na sadnici (posle sađenja) bude od 10 – 12 cm iznad površine zemljišta.

Među uzroke nerodnosti spada i pogrešno đubrenje. Ako se voćke đubre isključivo azotnim đubrivom (stajsko đubrivo, KAN ili urea), prebujno rastu u drvo, a rod je slab. Ta pojava je najčešća kod šljiva, jabuka i krušaka gde su im stabla veoma razvijena, krošnje guste, a slabo cvetaju i daju slab rod. Voćke treba redovno đubriti kompleksnim mineralnim đubrivima sa svim hranivima (azot, fosfor, kalijum) u kombinaciji sa stajskim đubrivom (stajnjakom).

Razvoj stabla i njegov pravilan rast treba stalno održavati, kako bi se rezanjem dobio takav oblik krošnje voćke da u njoj ne bude suvišnih grana (najviše do pet osnovnih grana) i da krošnja bude prozirna.

Kod svih sorti jabuka, krušaka i trešanja, nekih sorti šljiva i domaćih sorti višanja, dosta čest uzrok nerodnosti je izbor oprašivača, jer su samoneplodne (auto – sterilne), pa je svakoj sorti potrebna druga odabrana sorta iste vrste za oplodivanje. Sađenje samo jedne sorte tih vrsta, naročito na lokaciji drugih voćnjaka koji su udaljeni, neizbežno dovodi i pored dobrog cvetanja, do nerodnosti voćaka i pri izboru sorti tih vrsta treba zatražiti savet stručnjaka ili saditi zajedno bar dve – tri sorte. Štetočine i bolesti su takođe uzrok (često nevidljiv) nerodnosti voćaka. Najbolji primer za ovo su šljivine osice. Šljive godinama dobro cvetaju, a ne rode, mladi tek oblikovani plodovi još u cvetnom ogrtaču padaju pod stabla napadnuti šljivinom osicom(njenim larvama). Iz svega navedenog možemo zaključiti da je redovna zaštita voćnjaka jedan od najvažnijih uslova njegove stalne rodosti.

Kako bismo otklonili nerodnost mladih, prebujnih jabuka i krušaka starijih od šest godina u prvoj polovini maja treba da obavimo prstenovanje stabala izrezivanjem prstena kore (samo do drveta) u širini od 1 do 5,5 cm na 10 – 20 cm ispod osnovnih grana krošnje. Posle prstenovanja ranu premazati voskom (fetoplastom) da bi se zaštitila od infekcije i da bi mogla postepeno da zaraste.

Koštičavo voće – šljiva, višnja, breskva, trešnja, kajsija ne sme se prstenovati jer rana teško zarasta.

Prstenovanjem se privremeno prekida prenos ugljenih hidrata (skrob, šećer) iz krošnje u stablo i koren, što dovodi do njihovog nagomilavanja i izaziva na svim granama pojavu više cvetnih pupoljaka.

Snežana Janjić,dipl.ing.

Vreme sadnje, priprema živića za sadnju i tehnika sadnje jagode

Jagoda se zahvaljujući biološkim karakteristikama može saditi tokom cele godine, a od vremena sadnje zavise rodost i kvalitet plodova, ne samo u prvoj godini posle sadnje već i u narednim godinama.

Podizanje zasada jagode na polietilenskoj foliji uglavnom podrazumeva sadnju tokom leta, mada se to može obavljati i u proleće ili jesen.

Sadnja se može obavljati tokom svih letnjih meseci, ali se kao najbolja pokazala letnja sadnja od sredine jula do sredine avgusta.

- ako želimo da zasad donese rod tokom jeseni u godini sadnje potrebno je biljke posaditi sredinom jula ili ranije uz korišćenje frigo živića kategorije A++ ili A+
- ako ne želimo prinos u godini sadnje onda se mogu koristiti živići kategorije A ili A+ i sadnju obaviti do 20.avgusta

Za letnju sadnju najbolje je koristiti „frigo“ sadnice određene kategorije, ali i kontejnerske sadnice pokazuju odlične rezultate.

Pri sadnji jagode treba se držati pravila da ranije posađeni živići (sredinom jula) daju veći prinos u narednoj godini jer imaju više vremena da se ukorene, razviju i obrazuju više cvetnih pupoljaka u odnosu na kasnije, živiće posađene krajem avgusta.

Živići jagode koji se koriste za sadnju da su garantovano zdravi, sortno pouzdani i da potiču od selekcionisanih matičnih biljaka. Pre sadnje živiće treba pripremiti bez obzira da li su oni neposredno pre toga vađeni ili su čuvani u trapu ili hladnjači.

Frigo živiće nije preporučljivo saditi u letnjoj sadnji neposredno po iznošenju zbog visokih temperatura, već ih aklimatizovati 15 do 20 sati u promajnoj senovitoj prostoriji ili podrumu. Živiće posle dužeg transporta osvežiti potapanjem nekoliko časova u vodi, a ako su više

BILTEN 2014.

uvenuli držati ih u vodi do 24 časa. Tako pripremljene živiće potopiti u rastvor nekog fungicida 10 – 15 minuta izvaditi i saditi u pripremljeno mesto. Ako su živići potapani u rastvor fungicida posle vađenja i stavljanja na čuvanje pre sadnje se mogu potopiti u kašasti rastvor napravljen od sveže goveđe balege, sitne zemlje i vode u odnosu 1:1:1.

Najbolje je živiće saditi kada je vreme oblačno, a pripremljeno zemljište umereno vlažno. Kvalitetna sadnja podrazumeva postavljanje biljke na određenu dubinu (do visine korenovog vrata), pravilan raspored žilica u zemlji i dobar kontakt korena sa zemljom bez vazdušnih džepova.

Pri sadnji jagode na polietilenskoj foliji posebna pažnja se mora posvetiti dobrom sabijanju zemljišta, dobrom zalivanju i što manjim oštećenjima folije. Ovde se koriste **račvaste sadiljke** kako bi koren što dublje prodro u zemlju. Koren se skraćuje tokom same sadnje, tako što se levom rukom živić zadržava na propisanoj dubini sadnje, a računom sadiljkom koren gura u dubinu. Kada se postigne dubina, naglim trzajem sadiljkom ka dubini vrši se odsecanje viška savijenog korena. Posle toga se vrši sabijanje zemljišta, a po završenoj sadnji uključuje se sistem za navodnjavanje koji se instalira istovremeno sa postavljanjem folije.

Kontrola kvaliteta sadnje obavlja se tako što se živić uhvati palcem i kažiprstom za jedan list i povlači. Ako se list otkine sadnja je dobro izvedena, a ako se živić iščupa onda treba dodatno popraviti sadnju.

Ana Prokić, dipl. ing.

Stanje useva

Izrazito kišan period je u velikoj meri uticao na pojavu bolesti kod gajenih biljnih vrsta. Značajnije se ispoljila fitoftora (plamenjača) na usevima krompira usled neblagovremene zaštite. Možemo očekivati smanjenje prinosa krompira, kao i loš kvalitet. Pojav je izražena na manjim posedima, koji su najčešće namenjeni za sopstvene potrebe.

Ljubodrag Pantelić, dipl. ing.

Rezidba i zaštita u zasadu maline posle završene berbe

Od pravilnog razvoja i nege ovogodišnjih izdanaka maline zavisi u mnogome njihovo zdravstveno stanje i rod u narednoj godini. Zbog toga je potrebno da se nakon obavljene berbe u zasadima maline izvrši sečenje i uklanjanje starih izdanaka.

Rezidbu obaviti što je moguće niže do zemlje, zatim ostaviti te izdanke da se lagano svenu i sasuse (3-5 dana), što je potrebno da bi se mladi izdanci adaptirali na jače osunčavanje, a zatim ih rezidbom iznad prve, pa iznad druge žice lagano ukloniti, da se ne oštete novi izdanci.

Po dužnom metru špalira odabrati oko 10 zdravih i dobro formiranih izdanaka. Ostale mlade izdanke, a naročito one obolele ili oštećene orezati do osnove i ukloniti, vodeći računa o ravnomernom sklopu izdanaka. Uklonjene izdanke treba zapaliti, da ne bi služili kao izvor zaraze.

BILTEN 2014.

Za zaštitu od bolesti treba koristiti jedno od sledećih sredstva:

QUADRIS (ili QUEEN ili PROMESA) 0,075 % (75 ml/100 l vode)

AKORD 0,075 % (75 ml/100 l vode)

CAPTAN 0,25 % (250 g/100 l vode)

MANKOGAL 0,25 % (250 g/100 l vode)

FUNGURAN 0,20 % (200 g/100 l vode)

CUPROZIN 35-WP 0,35 % (350 ml/100 l vode)

Za suzbijanje štetnih insekata može se koristiti :

TALSTAR 10 EC (ili FOBOS) 0,06 % (60 ml/100 l vode)

NURELL D (ili KONZUL) 0,10 % (100 ml/100 l vode)

KARATE ZEON (ili KOZAK) 0,03 % (30 ml/100 l vode)

MOSPILAN (ili TONUS ili AFINEX) 0,025 % (25 g/100 l vode)

U prethodnom periodu vremenske prilike su pogodovale razvoju i razmnožavanju grinja.

Usled napada grinja može doći do zaostajanja u porastu i bočnog grananja kod mladih izdanaka. Za suzbijanje grinja u ovom periodu mogu se primeniti neki od sledećih akaricida:

NISSORUN 0,05 % (50 ml /100 l vode)

ENVIDOR 0,04-0,06 % (40 ml /100 l vode)

SANMITE 20 WP 0,06 % (60 g /100 l vode)

ABASTATE 0,075 % (75 ml /100 l vode)

ORTUS 0,10 % (100 ml /100 l vode)

Zaštitu obaviti odmah po završenoj berbi plodova i obavljenoj rezidbi. Zemljište oko mladih izdanaka treba održavati bez korova obradom zemljišta, kosidbom ili primenom herbicida kao što je Galop, Agram ili Basta-15 (3-5 l/ha). Kod primene ovih herbicida korovi treba da budu porasta 15-20 cm.

Ove preporučene mere je neophodno izvesti, jer se sa negom i zaštitom maline za sledeću godinu počinje po završenoj berbi ove godine.

Milenko Gavrilović, dipl.ing.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive21-27.07.2014 stoke u Srbiji

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	120-200	Bikovi	Preko 500kg	HF	220
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	200-290	Bikovi	Preko 500kg	SM	230-250
Jarad	Sve težine	Sve rase	150-240	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	220-270
Junad	Do 300kg	SM		Junad	Do 300kg	SM	
Junad	>480kg	Sve rase	220-240	Junad	350-480kg	Sve rase	210-240
Bikovi	Preko 500kg	SM		Junad	Preko 480	Sve rase	200-240
Krave za klanje	Sve težine	SM	150-170	Krave za klanje	Sve težine	SM	140-170
Ovce	Sve težine	Sve rase	120-150	Ovce	Sve težine	Sve rase	100-140
Prasad	16-25kg	Sve rase	200-270	Prasad	16-25kg	Sve rase	200-250
Prasad	Do 15kg	Sve rase	220-270	Prasad	Do 15kg	Sve rase	
Tovljenici	80-120kg	Sve rase	160-180	Tovljenici	80-120kg	Sve rase	150-205
Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	150-160	Tovljenici	Preko 120kg	Sve rase	140-200
Telad	80-160	SM	350-430	Telad	80-160	SM	330-420
Koze	Sve težine	Sve rase	100-150	Krmače za klanje	Preko 130kg	Sve rase	140-180

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 21-25.07.2014.god. u Srbiji.

Kukuruz	pšenica	Soja	Suncokretova sačma
16,90din/kg	17,000- 17,50din/kg	59,22din/kg	30,96Din/kg

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 21-27.07.2014.godine

Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Boranija	60-100	Kupus	20-30
Brokoli	130	Luk beli	150-200
Grašak		Luk crni mladi	25
Karfiol	90-100	Luk crni	25-35
Krastavac	30-45	Paprika babura	50-70
Krompir	30-40	Paprika šilja	60-80
Krompir mladi	20-30	Paradaiz	50-80
Pasulj beli	240-300	Tikvice	10-30
Praziluk		Zelena salata (komad)	20-33
Spanać	100-120	Šargarepa	25-35

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace 21-27.07.2014.godine

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka -Ajared	65	Kajsija	70-80
Jabuka Delišes		Nektarina	45-50
Jabuka –G.Smith		Orah	850
Malina	280-350	Tešnja	
Breskva	35-45	Višnja	
		Šljiva	25-30

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

300 primeraka